

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**СУЧАСНА ФАРМАЦІЯ:
ІСТОРІЯ, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої 20-й річниці заснування
Дня фармацевтичного працівника України**

19-20 вересня 2019 р.
м. Харків

У 2 томах
Том 2

**MODERN PHARMACY:
HISTORY, REALITIES AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT**

**Proceedings of the scientific-practical conference
with international participation, dedicated to the 20th anniversary
of the founding of the Day of the Pharmaceutical Worker of Ukraine**

September 19-20, 2019
Kharkiv

In two volumes
Volume 2

Харків
НФаУ
2019

Редакційна колегія:

Головний редактор: проф. А. А. Котвіцька

Заступник редактора: проф. В. П. Черних

Відповідальні секретарі: проф. Н. М. Кононенко, доц. І. М. Владимірова

Члени редакційної ради: проф. А. Л. Загайко, Т. А. Романько, В. В. Журенко, Н. І. Голубєва, О. М. Білинська

Регістраційне посвідчення УкрІНТЕІ № 54 від 31.01.2019 р.

С 89 **Сучасна фармація: історія, реалії та перспективи розвитку** : матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 20-й річниці заснування Дня фармацевтичного працівника України, м. Харків, 19-20 вересня 2019 р. : у 2 т. / редкол. : А. А. Котвіцька та ін. – Харків : НФаУ, 2019. – Т. 2. – 498 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 20-й річниці заснування Дня фармацевтичного працівника України «Сучасна фармація: історія, реалії та перспективи розвитку», в яких представлено сучасний стан та актуальні питання розвитку наукових напрямів фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я: конструювання, синтез і модифікація біологічно активних сполук та створення на їх основі лікарських субстанцій; сучасні аспекти розробки та промислового виробництва лікарських, косметичних засобів і добавок дієтичних, госпітальна фармація; біофармацевтичні аспекти створення екстемпоральних лікарських засобів, удосконалення складу і технології алопатичних і гомеопатичних лікарських засобів; сучасний стан та перспективи використання лікарських рослин і розробки фітотерапевтичних засобів; фармацевтичний аналіз, стандартизація та організація виробництва лікарських засобів; фармацевтична та медична біотехнологія, нанотехнології у фармації; організація та економіка у фармації, менеджмент та маркетинг у фармації, фармакоекономіка на етапах створення, реалізації та застосування лікарських засобів; механізми патологічних процесів та їх фармакологічна корекція; клінічна фармація: від експериментальної розробки лікарських засобів до стандартизації фармацевтичної допомоги; соціальна фармація; фармацевтична освіта в Україні.

Для широкого кола наукових та практичних працівників фармації та медицини.

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів статей.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Матеріали подаються мовою оригіналу.

Editorial board:

Editor in Chief: prof. A. A. Kotvitska

Deputy Editor: prof. V. P. Chernykh

Executive secretaries: prof. N. M. Kononenko, assoc. prof. I. M. Vladymyrova

Members of the Editorial Board: prof. A. L. Zagayko, T. A. Romanko, V. V. Zhurenko, N. I. Golubeva, O. M. Bilynska

Registration Certificate of UkrINTEI № 54 dated January 31, 2019

Modern pharmacy: history, realities and prospects of development: proceedings of the scientific-practical conference with international participation dedicated to the 20th anniversary of the founding of the Day of the Pharmaceutical Worker of Ukraine, Kharkiv, September 19-20, 2019 : in 2 vol. / ed. board. : A. A. Kotvitska et al. – Kharkiv : NUPh, 2019. – Vol. 2. – 498 p.

The collection presents the proceedings of the of scientific-practical conference with international participation dedicated to the 20th anniversary the founding of the Day of the Pharmaceutical Worker of Ukraine “Modern Pharmacy: history, realities and prospects of development”.

The current state and topical issues of development of scientific directions of the pharmaceutical sector of healthcare are presented: design, synthesis and modification of biologically active compounds and the creation of medicinal substances based on them; modern aspects of development and industrial production of medicines, cosmetics and dietary supplements, hospital pharmacy; biopharmaceutical aspects of the creation of extemporaneous drugs, improving the composition and technology of allopathic and homeopathic medicines; current state and prospects of use of medicinal plants and development of herbal medicines; pharmaceutical analysis, standardization and organization of drug production; pharmaceutical and medical biotechnology, nanotechnology in pharmacy; organization and economy in pharmacy, management and marketing in pharmacy, pharmacoeconomics at the stages of creation, sales and administration of medicines; mechanisms of pathological processes and their pharmacological correction; clinical pharmacy: from experimental drug development to standardization of pharmaceutical care; social pharmacy; pharmaceutical education in Ukraine.

For a wide range of scientific and practical workers of pharmacy and medicine.

The editorial board does not always share the views of the articles authors.

The authors of the published materials are solely responsible for the selection, accuracy of the facts, quotations, economic statistics, proper names and other information. The materials are submitted in the original language.

ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ОБІГУ ПРОТИЗАПЛІДНИХ ЗАСОБІВ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

Маганова Т. В., Ткаченко Н. О.

*Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя, Україна
Кафедра управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного права
bataneofarm@gmail.com*

На сьогоднішній день більшість економічно розвинених країн світу вступили в третю фазу демографічного переходу, для якого характерне зниження показників приросту населення [2]. Цей процес змусив інтенсифікувати створення програм, націлених на демографічний розвиток. Серед напрямків таких програм – підтримка та збереження репродуктивного здоров'я жінки, як ключової ланки популяційних процесів. Плідність жінки безпосередньо пов'язана з превентивними засобами вагітності, інструментами захисту фертильності – контрацепцією. У зв'язку з розвитком таких цільових програм медичної допомоги орієнтованих на пацієнта, постають питання своєчасного забезпечення жінок якісними та доступними проти-заплідними засобами на основі сформованих логістичних моделей «споживач – заклад охорони здоров'я».

Метою роботи стало вивчення проблемних питань у сучасній системі обігу засобів, що запобігають заплідненню.

У роботі було використано методи: бібліометричний, семантичний, аналізу, синтезу, порівняння тощо.

Вітчизняний ринок засобів контрацепції умовно можна поділити на три групи:

1. Пероральні контрацептиви – таблетована форма (комбіновані, монокомпонентні, посткоїтальні);

2. Парентеральні контрацептиви – (трансдермальні терапевтичні системи, імплантат для підшкірного введення, суспензія для ін'єкцій);

3. Контрацептиви для місцевого застосування (сперміциди, вироби медичного призначення: презервативи чоловічі; презервативи жіночі; внутрішньоматкові контрацептивні засоби (спіраль із міддю, сріблом, золотом); вагінальні діафрагми; цервікальні ковпачки; контрацептивні губки).

При детальному вивченні обігу засобів кожної групи, виявлено декілька проблемних аспектів зазначеного процесу.

В Україні вагомою проблемою сучасності є низький рівень культури споживання проти-заплідних засобів: на сьогоднішній день лише 51% жінок користуються сучасними та безпечними методами контрацепції [3]. Першопричиною такого стану є мала обізнаність пацієнтів щодо наявності надійних методів контрацепції, а також неможливість придбати бажаний засобів контрацепції через його високу вартість. Як можливий захід вирішення даного питання – зміна політики держави стосовно цінової доступності та популяризації сучасних контрацептивних засобів.

Інший проблемний аспект стосується порушення правил відпуску контрацептивних лікарських засобів (КЛЗ) із аптеки. Більшість КЛЗ (крім посткоїтальних та сперміцидних) є рецептурними препаратами. Однак, на практиці досить часто зустрічається факт відпуску рецептурного КЛЗ без рецепту, за консультацією чи порадою провізора (фармацевта). У свою чергу це посилює тенденцію самопризначень та самолікування серед споживачів-жінок.

Вирішити дану проблему можливо шляхом посилення контролю з боку держави за дотриманням законодавчих норм, підвищенням штрафних санкцій за їх порушення та підвищенням рівня відповідальності лікарів і фармацевтичних фахівців у сфері обігу КЛЗ.

Крім того існують проблемні питання і в обігу медичних виробів. Так Наказом МОЗ України від 22.12.2017 р. № 1690 визнано таким, що втратив чинність, наказ профільного міністерства від 16.07.2012 р. № 533. Даний наказ затверджував Порядок зберігання Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення. Відповідно Постанови Кабінету міністрів України № 215 від 01.07.2014 з 1.07.2015 року в Україні скасовується державна реєстрація виробів медичного призначення і вступає в силу процедура оцінки відповідності медичних виробів Технічним регламентам (Постанови КМУ №753, №754, №755 від 02.10.2013 р.). Таким чином, головним дозвільним документом для імпорту і виробництва медичних виробів в Україні стає оцінка відповідності Технічним регламентам. Проте введення в обіг та експлуатація медичних виробів внесених до Реєстру без проходження процедур оцінки відповідності дозволяється на час дії перехідного періоду.

Іншим переліком медичних виробів є Реєстр осіб відповідальних за введення медичних виробів, активних медичних виробів, які імплантують, та медичних виробів для діагностики *in vitro* в обіг. Цей Реєстр містить перелік продукції тільки I класу безпеки. Тобто, на сьогоднішній день фактично відсутній єдиний реєстр виробів медичного призначення, який включає перелік усієї продукції основних класів безпеки.

Також актуальною проблемою обігу медичних виробів є поширеність контрафактної продукції. За останні чотири роки обсяги «сірого імпорту» та фальсифікату в деяких сегментах медичних виробів збільшились до 60% і близько 30% в середньому по ринку [1]. Такі протизаплідні медичні вироби як губки, вагінальні діафрагми та маткові ковпачки не зареєстровані у жодному з реєстрів, що створює передумови для їх «сірого імпорту». Така продукція потрапляє на ринок за підробленими документами, або через неавторизованих імпортерів за копіями автентичної документації.

Головними ринками збуту є інтернет-магазини, дошки оголошень і, навіть, аптечні мережі. Серед першопричин різкого збільшення контрафакту і суттєвих факторів ризику для пацієнтів – мораторій на перевірку бізнесу, який існував до 2019 року, нестабільна ситуація в східних областях України, різка девальвація національної валюти [1].

Шляхом вирішення зазначеного проблемного питання є створення єдиного реєстру медичних виробів та внесення до нього усієї сертифікованої в Україні медичної продукції, посилення контролю за обігом медичних виробів органом державного ринкового нагляду – Державною службою лікарських засобів і контролю за наркотиками. Це дозволить проводити ефективний моніторинг ринку, у тому числі ринку контрацептивних засобів для оптимізації їх використання у розрізі безпеки та опіки головного споживача – жінки.

Узагальнюючи вище викладене, можна зробити висновок про необхідність уніфікації, систематизації та оптимізації вітчизняного ринку протизаплідних засобів. Посилення контролю за обігом, збільшенням доступності шляхом перегляду цінової політики та популяризація сучасних засобів контрацепції сформує передумови до раціонального їх використання, що безпосередньо вплине на вирішення важливого медико-соціального питання – планування вагітності.

Література

1. Компанія з реєстрації медичної продукції в Україні та країнах СНГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cratia.ua/node/116>
2. Максаковский В. П. Географическая картина мира. Книга 1. Общая характеристика мира. – М.: Дрофа, 2003. — 496 с.
3. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). Estimates and Projections of Family Planning Indicators 2019. New York: United Nations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.un.org/en/development/desa/population/theme/family-planning/cp_model.asp